

Litteraation numero: 11910/2
Tallenteen nimi: lahi-ita nyt s04e19 master b -15_7lufs
Tallenteen kesto: 55 min
Litteroitu: Tutkimustie Oy 4.4.2024

Puhujat: Anu Leinonen
Mari Ahmajärvi
Marko Halonen

Muut merkinnät: (-) Pois jäänyt sana tai sanan osa
(--) Pois jäänyt jakso
(sana) Epäselvä sana tai jakso
[hakasulkeet] Litteroijan kommentti

Huomautukset: --

[Musiikkia]

Anu Leinonen: Siellä historian kaltaisen vaarallisen tieteenalan harjoittaminen on varsin rajoitettua. Tätä kuvaa hyvin vastaus, jonka Marko sai astuessaan sisään Dohan suurimpaan kirjakauppaan ja kysyessään historiateoksia. "Tuota noin, Sir. Asia on niin, että he eivät salli historiankirjoja Qatarissa. Mutta kiinnostaisiko teitä elämäkerrat? Niissäkin on joskus historiaa".

[Musiikki jatkuu]

Anu Leinonen: *Lähi-itä nyt* on podcast, joka auttaa ymmärtämään, mistä Lähi-idässä on kysymys. Podcastia julkaisee Suomen Lähi-idän instituutti, tuttavallisesti FIME. Minä olen instituuttia ylläpitävän säätön asiamies Anu Leinonen. Tänäaän aiheemme on Persianlahden pienet maat Qatar, Bahrain, Kuwait, Oman ja Yhdistyneet Arabiemiraatit. Keskustelukumppaneinani ovat Marko Halonen ja Mari Ahmajärvi, jotka ovat kirjoittaneet alueen historiasta ja nykyisyydestä vuonna 2022 ilmestyneen tietokirjan *Persianlahden pikkujättiläisen*. Tervetuloa *Lähi-itä nyt* -podcastin vieraisiksi, Mari ja Marko.

Mari Ahmajärvi: Kiitoksia.

Marko Halonen: Kiitos.

[Musiikki päättyy]

Anu Leinonen: Ihan ensimmäiseksi haluan kysyä teiltä, että miten te olette päätyneet kirjoittamaan kirjan Persianlahden pienistä maista? Millainen elämänpolku johtaa siihen, että tulee tällaisen tietokirjan kirjoittajaksi?

Mari Ahmajärvi: Oikeastaan voisi luonnehtia meitä molempia vähän nomadeiksi, että me ei oikein pysytä paikallaan. Oltiin oltu sitten muutama vuosi jo Suomessa, kun mä huomasin somesta yhden tuttavani, joka oli töissä Qatarissa. Siitä intoudun itsekin hakemaan sinne töihin. Kysyin Markolta, että mitä, jos hakisin. Ja sillä lailla me päädyttiin, pääsin töihin, ja sitten molemmat ollaan sellaisia, että kun lähdetään uuteen paikkaan, niin mielellään tutustutaan siihen paikkaan etukäteen lukemalla. Ja lukemalla kirjoja ehkä juurikin. Ei niinkään välttämättä selaamalla nettiä. Niin sitten, kun Qatarista lähdettiin etsimään tietoa, niin sitähan löytyi hyvin vähän, varsinkaan suomeksi. Kun me sinne päädyttiin, niin sitten ajatus alkoi itämään tietokirjasta Qatarin liittyen. Siellä kun oltiin, mä olin töissä, mutta Marko oli paikallisena harvinaisuutena, qatarilaisena koti-isänä. Hänellä oli sitten aikaa tutustua siitä näkökulmasta paikalliseen kulttuuriin ja siihen alueeseen. Minä taas sitten työni puolesta pääsin näkemään aluetta. Siitä lähti meidän ajatus tähän kirjaankin.

Anu Leinonen: Muistaakseni sä olet opettaja, Mari. Sä olit siellä opettajana töissä, niin onko tämä osa tätä tunnettua Suomen koulutusvientä?

Mari Ahmajärvi: Kyllä, joo. Nimenomaan sitä.

Anu Leinonen: Jos joku nyt kuuntelija haluaisi ehkä töihin ulkomaille suomalaisena opettajana, niin mitä kautta tällaisia keikkoja saa?

Mari Ahmajärvi: Nykyisin ne löytyy kyllä oikein hyvin jo tuolta ihan työvoimatoimiston työnhakuilmoituksistakin. Sieltä löytyy useampia firmoja, jotka nykyisin vievät suomalaista koulutusta ulkomaille.

Anu Leinonen: Mä haluan ihan aluksi kiittää teitä tästä mielenkiintoisesta ja sujuvalukuisesta kirjasta, joka siis käsittelee Qatarin, Bahrainin, Kuwaitin, Yhdistyneiden Arabiemiraattien ja Omanin historiaa. Tietysti Qatarin osalta vielä viimeisessä luvussa nykytilannetta vähän pidemmin. Vaikka mä olen tehnyt hommia Lähi-idän kanssa jo yli 15 vuotta, niin nämä maat on mullekin jäänyt aika vieraisiksi. Mä opin tosi paljon tästä, että kiitoksia teille. Mä ajattelin, että mennään tässä podcastissa vähän samalla tavalla kuin teillä kirjassa, jossa te aloitatte ihan perusasioista ja sieltä

varhaisesta historiasta. Koska tämä alue on Suomessa niin vieras, että näille kuulijoille, jotka eivät ole jo lukeneet teidän kirjaa, niin aloitetaan ihan sieltä perusteista. Millainen se alue maantieteellisesti on? Kertokaa vähän siitä.

Marko Halonen: Persianlahden alue on monella tapaa kiehtova ja erityinen. Se on yhdistelmä aavikkoa ja merta. Ja se on toisaalta myös, se on tasankoa, mutta se on myös vuoristoa. Se on ennen kaikkea kuuma alue, hyvin kuiva, vähäsateinen, mutta se ei ole aina ollut ihan sellainen. Jos mennään tuhansia vuosia taaksepäin, niin sademäärät oli sen verran runsaammat, että se on ollut jopa kauan sitten ihan suoaluetta. Sittemmin savannia ja vasta sitten lopuksi aavikkoa. Persianlahden merialue on hyvin matala, lämminvetinen, mikä tuo omat erityispiirteensä alueen luontoon. Mutta ehkä sellainen yksi asia, jonka itse aina haluan sanoa, on, että se ei ole myöskään mikään luontotyhjiö, että siellä on ihan oma, uniikki luontonsa. Tietyllä tapaa se on todella hieno. Ehkä olenkin verrannut sitä usein suomalaiseseen tunturiluontoon, että se on karu, mutta kaunis.

Anu Leinonen: Millaisia elinkeinoja siellä on perinteisesti harjoitettu, jos ajatellaan vaikka esi-islamilaista aikaa tai ainakin esimodernia aikaa, kalastusta, mitä muuta?

Marko Halonen: Kyllä, eli tätä alueen maantiedettähän leimaa se, että siellä on tämä Persianlahti, joka on siis Intian valtameren pieni poukama, ja se on tuonut tiettyjä mahdollisuuksia. Kauppaa on käyty siis jo muinaisten valtakuntien kesken, tiettyjen ydinalueiden kesken, etenkin nyt Mesopotamian ja sitten toisaalta Induksen välillä. Siinä kaupankäynnissä monet nämä alueet on toiminut pysähdyspaikkoina ja sellaisina alueina, joista on otettu kyytiin jotain tiettyä asiaa. Se on voinut olla vettä, se on voinut olla taateleita, se on voinut olla esimerkiksi vaikkapa Qatarin seudulta purppurakotiloita ja Omanista taas saatiin oliibanihartsia, joka on siis suitsutusmateriaalia.

Anu Leinonen: Eli hyvin varhaisella ajalla jo on ollut laajaa kaukokauppaa.

Marko Halonen: Kyllä näin on, ja tosiaan välittäjän roolissa on näiden maiden tai alueiden tilanne ollut. Eivät ole siis itse olleet varsinaisesti minkään muinaisen valtakunnan ydinaluetta, mutta tärkeässä välittäjäroolissa valtamerikaupan ja osittain karavaanikaupankin kesken, että sisämaasta on tultu näihin rannikon pieniin keskuksiin ja sieltä viety tavaraa merta pitkin eteenpäin.

Anu Leinonen: Jos ymmärsin teidän kirjan historiaosuudesta, niin nimenomaan meritiet on ollut merkittävät yhteyksien kannalta, että yhteydet sisämaahan, jos puhutaan jo islamilaisesta ajasta, niin islamin tärkeisiin keskuksiin, Damaskokseen ja Kairoon esimerkiksi, on olleet paljon heikommat kuin mitä ne on ollut meriteitse muihin rannikon kaupunkeihin.

Marko Halonen: Kyllä se näin on ja toki yhteyksiä on ollut, että ei ne ole olleet täysin eristyksessä. Oikeastaan kaikkiin näihin maihin on liittynyt sellainen piirre, että siellä on asunut väestöä, joka on käynyt kauppaa meritse ja ollut tavallaan niiden, sanotaan, pienten kylien tai ihan pienten kaupunkien pysyviä asukkaita, mutta sitten on kausiluontoisesti sisämaan beduiinityypiset väestöt liikkuneet sinne tuomaan omia tuotteitaan, viettäneet jonkin aikaa ja sitten liikkuneet takaisin. Tällainen sisämaan ja rannikon välinen yhteys on ollut tärkeä kaikissa näissä maissa.

Anu Leinonen: Ja maanviljelys ilmeisesti ei juurikaan ole ollut mahdollista, että ainoastaan joissain osissa Omania voi viljellä maata. Tarkoittaako tämä, että ihmiset on elänyt sitten kalalla ja taateleilla, vai mistä sitä ruokaa on tuotu?

Marko Halonen: Pitkästi kyllä, mutta kyllä aika varhaisessa vaiheessa on jo alettu kuljettaa sinne vaihtokaupan omaisesti esimerkiksi riisiä, jota on kuitenkin kohtalaisen helposti saatavilla Etelä-Aasian alueelta ja on nykyäänkin kuitenkin se tärkein hiilihydraattilähde perinteisessä keittiössä.

Anu Leinonen: Onko tämä ollut kuinka köyhää tai kuinka vaurasta vai onko tämä vaihdellut niin paljon historian saatossa, että on vaikea sanoa mitään yleispätevää? Tämä on ollut kuitenkin... ei ole ollut minkään imperiumin ydinaluetta, vaan se on ollut siellä laitamilla, niin onko se tarkoittanut, että se on periferiaalinen ja köyhä paikka?

Marko Halonen: Ehkä yleisessä mittakaavassa toki melko köyhä. Joitain poikkeuksia on etenkin Qatarin, Bahrainin, jossain määrin Emiraattien alueella. Esimerkiksi helmenkalastus muodostui aika merkittäväksi, mutta se on siis huomattavan myöhäisellä ajalla. Nyt puhutaan oikeastaan 1700–1800-luvuista, jolloin helmenkalastus alkoi olla erittäin kannattavaa, koska niitä helmiä voitiin jo imperialismien aikaisten yhteyksien takia myydä myös eurooppalaisille asiakkaille. Silloin pienet ryhmät pystyivät vaurastumaan kohtalaisen varakkaiksi tämän helmikaupan ansiosta, mutta muuten siis kaikkien näiden alueiden populaatiot ovat olleet varsin pieniä, etenkin jos ei Omania oteta tässä mukaan. Omanin historia on monella tapaan vähän omanlaisensa ja ei ollut meille edes ihan selvää, että otetaanko Omania edes mukaan tähän meidän teokseen, koska sen polku on ollut hyvin erilainen, mutta kuitenkin sillä on tiettyjä yhtymäkohtia, jotka kyllä puolustaa sen paikkaa tässä mukana.

Anu Leinonen: Joo, mä myös kiinnitin huomiota siihen, että Oman tuntuu olevan vähän erikoiskeissi, että sillä on niin paljon yhteyksiä Afrikkaan päin.

Marko Halonen: Kyllä, että Oman, kun nämä muut maat enemmän tai vähemmän hiljalleen tuli osaksi tavallaan ensin portugalilaisten ja sitten brittien kolonialistis-imperialistista maailmanpolitiikkaa, niin Oman itse oli itse asiassa tällaisen meri-imperiumin keskus ja sillä oli itsellään siirtomaita Itä-Afrikassa. Mutta tämä brittiyhteys sitten on toisaalta myös sama näiden kaikkien maiden kanssa, eli kaikki maat ajautuivat hiljalleen 1800-luvun kuluessa niin sanotuksi protektoraateiksi, eli Britannian kanssa tehtiin joko kirjallinen tai suullinen sopimus, joka takasi näille maille rauhan ja turvan. Britannian laivasto turvasi heidän puolustuksensa, mutta toisaalta he myönsivät, että ainoastaan Britannia on heidän turvansa ja että he eivät käytännössä toteuta itsenäistä ulkopolitiikkaa ilman Britannian lupaa.

Anu Leinonen: Mitkä oli Britannian intressit tässä, että minkä takia Britannian kannatti tehdä näistä Persianlahden maista protektoraatteja?

Marko Halonen: Siinä oli parikin tekijää tietysti. Paljon asiat keskittyivät Intian ympärille ja Intian meriyhteyden turvaamiseen. Kyse oli myös paljon kilpailusta, eli haluttiin varmistaa, että ne alueet on aina Britannian käytettävissä, eikä ajaudu sitten... Siellä oli useita kilpailijoita, aluksi Hollanti, sittemmin Ranska, ja myös siis jopa Venäjän työntymistä alueelle pelättiin 1800-luvulla niin sanotun Great Game aikana. Haluttiin varmistaa, että se alue on aina Britannian laivaston hallinnassa. Sehän ei Britannialta vaatinut kovin suuria panostuksia, että siellä oli lähinnä poliittisia edustajia jokaisessa näistä alueista. Sitten Britannia tyypillisesti nosti kullakin alueella yhden tietyn tärkeän suvun mahtiasemaan, jolla oli Britannian tuki. Sen avulla monet näistä suvuista pystyivät nousemaan ainutlaatuiseseen asemaan ja syrjäyttämään kaikki muut. Itse asiassa jokaisessa näistä maista on tällä hetkellä vallassa suku, jonka kanssa Britannia teki nämä sopimukset. Eli on pitkälti Britannian aikaansaannosta nämä nykyiset hallitsijajärjestelyt.

Anu Leinonen: Tämä on kyllä tosi mielenkiintoista, että he ovat säilyneet vallassa ulkomaan tuen ansiosta, koska silloin muut paikalliset kilpailijat eivät ole mahtaneet heille mitään, koska heillä on mahtavan ulkopuolisen maan tuki. Sittenmaat ovat itsenäistyneet, todella myöhään vasta. Miksi Britannia halusi luopua protektoraateista? Miten tämä prosessi meni ja milloin se tapahtui?

Marko Halonen: Se tietysti isossa mittakaavassa liittyy tähän niin sanottuun dekolonisaatioprosessiin, joka alkoi toisen maailmansodan jälkeen. Britannian tapauksessahan yleisesti tunnetaan, että kyseessä oli niin sanottu imperial overreach -tilanne. Eli valtakunta oli ulottanut itsensä liian laajaksi ja sen talous ei enää kestänyt. Sota oli sitten vienyt talouden pohjan ja ei ollut enää mahdollisuuksia ylläpitää sellaisia armeijoita ja laivastoja, joilla olisi voitu ne väkisin pitää. Toisaalta haluttiin siis, pelättiin muiden mahdollisesti tulevan sinne, nyt sitten Neuvostoliiton tai sitten oli itsenäistymisen aaltoja, että kyllähän panarabismi lähti nousemaan. Britanniahan esimerkiksi Egyptissä nasserismin myötä joutui hankaluuksiin ja monissa muissakin maissa jouduttiin perääntymään. Myös esimerkiksi Palestiinan kysymyksen osittain syntyi tästä Britannian poistumisesta tai poistamisesta sieltä alueelta. Sitten nämä maat tavallaan, ne ei välttämättä ehkä Kuwaitia lukuun ottamatta olisi edes halunneet sinänsä itsenäistyä, että heille sopi ihan hyvin tämä järjestely, että Britannia on siellä taustalla tukena, mutta ei välttämättä puutu heidän asioihinsa. Mutta sitten Britannia tosiaan joutui myöntymään, että heillä ei ole varaa heitä suojella. Tämä vetäytyminen sieltä tapahtui käytännössä 70-luvun alussa, joka siis erikoista kyllä, tapahtui juuri silloin, kun sieltä valtavat öljytulot oli löydetty ja niitä oltiin pääsemässä hyödyntämään. Mutta Britannia siinä kohtaa ehkä vielä toivoi, että se pystyisi hyödyntämään niitä ihan kaupallisten mahdollisuuksien kautta. Ei tarvitse sitten ylläpitää sitä valtakunnan osana tavallaan, vaan suojeltavana talousintressinä.

Anu Leinonen: Tämä on mielenkiintoinen keissi, että kun kyse ei tietenkään ollut siirtomaista tai kolonioista, vaan protektoraateista, joilla siellä hallitsijalla on se oma valtansa. Että tämä päättyi nimenomaan Britannian aloitteesta, eikä niin, että siellä vaaditaan täyttä itsenäisyyttä, vaan suojeltaville olisi sopinut edelleen tämä järjestely.

Marko Halonen: Kyllä, ja toki vieressä oli suuri Saudi-Arabia, joka tietysti muodosti eräänlaisen uhankin näitä protektoraatteja vastaan. Britannialla ei käytännössä enää sitten Intian, Intiahan oli menetetty 40-luvun lopussa, niin ei sillä tavalla enää ollut siellä oikein sellaista läsnäoloakaan, että olisi ollut hyvin kallista ja vaikeaa sitä todellisuudessa jatkaa. Britannian poliittinen tahtotilakin oli siinä kohtaa muuttunut, että hehän eivät itsekään enää halunneet välttämättä ylläpitää imperiumiaan. Vasta myöhemmin tuli ehkä uudestaan kaipuu tai jonkinlainen nostalgia sitä menetettyä imperiumia kohtaan. Mutta kyllä siinä oli sellainen vaihe, että se koettiin ehkä myös moraalisesti vähän arveluttavaksi.

[Musiikkia]

Anu Leinonen: Mä ajattelin, että seuraavaksi voisi käydä läpi nämä maat yksitellen. Lähinnä just siltä kannalta, että miten ne eroavat toisistaan, mitkä on niiden erityispiirteitä, koska mun täytyy sanoa, että ennen kuin mä luin teidän kirjan, niin mulla ainakin saattaa mennä nämä maat vähän sekaisin keskenään, että mä sotken yhtä koskevan tiedon toiseen maahan, eli yhdistän vääriin maahan. Voitaisiinko me käydä yksitellen nämä nyt läpi sillä tavalla, että mikä määrittää kutakin näistä maista?

Mari Ahmajärvi: Varmaan menee aika monellakin sekaisin, kun perusfaktat on kaikissa samat [naurahtaa].

Marko Halonen: Niin, ja tosiaan monet ihmisetkin, jotka siellä alueella käy, niin jos on käynyt yhdessä, niin sanovat, että no, sittenhän olemme käyneet kaikissa...

Mari Ahmajärvi: Tätä me kuultiin, niinpä.

Marko Halonen: Kyllähän näillä on tietysti eroja. Toki nyt ihan siis perusasiahan on toki se, että kaikki ovat arabimaita ja kaikki ovat muslimimaita, mikä lienee selvää. Mutta jos nyt ajatellaan, jos lähdetään nyt pohjoisesta etelään, niin Kuwaitin tilannehan on ollut historiallisestikin hyvin erilainen tai omalaatuisensa. Kun se on siellä Persianlahden pohjukassa, siis välittömästi Kaksoisvirranmaan länsipuolella, Eufraatin-Tigriksen suiston länsipuolella, se on ollut aina hyvin lähellä Mesopotamiaa. Ja sitten myöhemmällä ajalla se oli myös hyvin lähellä Osmanien valtakuntaa ja oli itse asiassa Osmanien valtakunnan osakin, kuten myös siis Irak. Tietyllä tapaa se on usein ollut kytköksissä Mesopotamian alueeseen, mikä johti siihen, että Irak sittemmin, kun Irak irtautui, siis ensin tuli protektoraatiksi Osmanien valtakunnan romahtamisen jälkeen ja sitten itsenäistyi, niin Irakin on tavallaan usein katsonut, että Kuwait on historiallisesti osa sitä, eräänlainen sen provinssi. Irak esitti uhkavaatimuksia Kuwaitille jo pian itsenäistymisen jälkeen, oikeastaan, jos Britannia ei olisi vielä suostunut tavallaan tukemaan Kuwaitia, niin ehkä Irak olisi jo silloin

pyrkinyt liittämään Kuwaitin Irakiin. Ja sittenhän tietysti tiedämme, mitä tapahtui myöhemmin Saddam Husseinin aikana ja Irakin hyökkäys ja siitä seurannut Persianlahden sota. Tämä on tietysti Kuwaitia seurannut myöhemminkin, että se on aina se ajatus, että he toivovat, että heillä olisi turvaa Irakia vastaan. Ja on johtanut sitten tietysti USA:n tukeen, ja myös toisaalta toivovat, että heitä puolustettaisiin tulevaisuudessakin. Löysivät öljyvarantonsa aika varhain ja ovat niitä pystyneet hyödyntämään ihan tähän päivään saakka, eli hyvin rikas alue.

Anu Leinonen: Mä lueskelin tuossa oikeastaan kurdien historiaa ja törmäsin sellaiseen mielenkiintoiseen yksityiskohtaan, että ainakin tämän lähteen mukaan yksi syy sille, että Irak hyökkäsi silloin Kuwaitiin, oli se, että Kuwait oli lainoittanut Irakia Iranin ja Irakin sodan aikana ja toivoi saavansa lainat anteeksi, kun näin ei käynytäkään, niin sitten hyökkäsi.

Marko Halonen: Tämä on ihan totta ja näinhän se on, että sen sodan aikana monet nämä Persianlahden maat koki, että heidän ainoa vaihtoehdonsa on tukea Irakia, koska Irak on arabimaa ja se oli silloin vielä tavallaan shiiaenemmistöinen maa, joka oli sunnien johtama. Nämä kaikki Persianlahden maat Omanian lukuun ottamatta on sunnihoitoisia, niin heidän luontainen puolentalintansa siinä oli Irak. Mutta kyllä näin on, että tästä laina-asiasta oli osittain kyse. Bahrain sitten siinä, Bahrainhan sijaitsee saarella tai saarilla hieman Kuwaitista etelään, siinä hyvin lähellä Saudi-Arabiaa ja välittömästi Qatarin pohjoispuolella. Bahrain on erityisesti ollut tällaisessa välittäjän roolissa, että siellä on pysähtynyt laivat jo muinaisten valtakuntien aikana ja sitä on käytetty linnoitettuna satamana, kun se on tosiaan siellä saarella. Bahrain oli, kuten osittain myös Kuwait, niin välillä myös Persian vaikutuspiirissä, eli eri Persian imperiumien vaikutuspiirissä ja sinne muutti myös hyvin paljon persialaista väestöä. Se on ollut uskonnollisesti lähellä Irakia ja Irania ja väestön valtaosa on shiialaisia. Kuitenkin noin 200 vuotta sitten sinne päätyi johtoasemaan suku, joka on sunnilainen, eli tämä Al Khalifa -suku. Se on hallinnut Bahrainia hyvin pitkään, ja juuri he tekivät myös tämän protektoraattisopimuksen sitten brittien kanssa. Bahrain oli aikanaan itse asiassa näistä Persianlahden maista kaikkein tärkein, just tämän satamatilanteensa takia, ja siellä oli brittien päätukikohta näistä maista. Sieltä löytyi varhaisessa vaiheessa öljyä, se rikastui, mutta se öljy loppui aika nopeasti ja se on nyt käytännössä loppu. Eli toisin kuin Kuwait, niin Bahrain ei enää pysty rikastumaan öljytuloilla, vaan se joutuu nyt keksimään muita keinoja ja Bahrainin keino on ollut käytännössä vahva linkittyminen Saudi-Arabiaan ja se on myös konkreettinen, se linkittyminen, koska Bahrainista menee nykyään silta Saudi-Arabiaan ja on erittäin paljon sidoksissa taloudellisesti ja poliittisesti Saudiin.

Anu Leinonen: Mä kysyisin tähän tarkentavan kysymyksen, että jos väestöstä iso osa on shiioja ja sitten kuitenkin ollaan näin läheisesti liittolaisia Saudi-Arabian kanssa, niin eikö tämä aiheuta hirveitä sisäisiä skismoja?

Marko Halonen: Niin, tämä on ollut pitkään hyvin ongelmallinen, tämä Bahrainin poliittinen tilanne, että se on oikeastaan aika paljon, aika hyvä verrokki on siis Irak, mutta isommassa mittakaavassa. Eli kyllähän sielläkin vuosikymmenet oli Saddam Husseinin hallinto ja sunnihoito, vaikka maa on shiiaenemmistöinen. Tietysti se on ongelma ja siellä on jatkuvasti ollut levottomuuksia, tai sanotaan säännöllisen epäsäännöllisesti, ja nyt etenkin Arabikevään aikanaan siellä oli erittäin laajat mellakat, jotka myös kukistettiin verisesti.

Anu Leinonen: Teidän kirjassa käytätte Freedom Housen lukuja vapauden asteesta tai niistä pisteistä, että Bahrain oli epädemokraattisin Persianlahden maista ja sai muistaakseni vain 12 pistettä tällä Freedom Indexillä. Eli siellä shiiväestöllä ei ole sanan sijaa näihin ratkaisuihin, mitä tehdään ulkopoliitikassa.

Marko Halonen: Ei, eikö oikein monessa muussakaan asiassa, että siellä on hyvin jakautuneet ne oikeudet myös kansalaisten kesken. Eli siellä on näitä... Noin tyypillisestihän näissä maissa siis kansalaisilla on erinomaiset oikeudet ja muilla on sitten tavalla tai toisella rajoitetut, mutta Bahrainin tapauksessa kansalaiset jaetaan kahden kerroksen väkeen pääasiassa uskonnollisen vakaumuksen perusteella. Ja tosiaan ei välttämättä siellä kansalaiset ole kaikki mitenkään kovinkaan rikkaita. Hyvin erilainen tilanne Kuwaitiin ja varsinkin Qatarin verrattuna, joka on näistä maista ehkä kuitenkin rikkain, siis, jos ajatellaan asukaskohtaisesti tarkasteltua bruttokansantuotetta. Qatarin erityispiirrehän on se, että sieltä on löytynyt siis öljyä kyllä, mutta ennen kaikkea maakaasua, jota löytyy tältä niin sanotuilta North Field -alueelta, jonka Qatar jakaa Iranin kanssa. Qatar omistaa siitä suurimman osan. Tämä maakaasuesiintymä on yksi maailman suurimmista. Silloin kun se löydettiin, se oli maailman suurin. Se on mahdollistanut sitten todella räjähdysmäisen elintason nousun. Qatar sijaitsee siis niemellä, joka työntyy Arabian niemimaasta kohti Irania. Siellä on käytännössä Doha, hyvin Doha-keskeinen, voi puhua melkein kaupunkivaltiosta, vaikka Qatar on paljon suurempi kuin Bahrain tai Kuwait. Qatar myös aikanaan totesi, että he eivät halua, kuten ei myöskään Bahrain, niin he eivät halua lähteä mukaan liittovaltiohankkeeseen, jota 70-luvulla ajettiin. Sen sijaan liittovaltion perusti sitten seitsemän muuta pientä emiraattia tai sheikkikuntaa, ja nämä seitsemän muodostaa Yhdistyneet Arabiemiraatit, jotka on Qatarin eteläpuolella. Siinä on kaistale Saudi-Arabian rannikkoa välissä, mutta sitten alkaa tämä Emiraattien alue. Emiraatit, siis hyvin samankaltainen tausta kuin Qatarillakin, että molemmat eli helmenkalastuksesta, oli aika köyhiä, kunnes öljy löytyi tai kaasu ja sitten rikastuivat. Mutta nämä Emiraatit on keskenään myös hyvin erilaisia. Abu Dhabi on se suurin myös pinta-alaltaan ja siellä on se öljyvarallisuus. Dubai on toisiksi suurin, mutta ei niinkään öljyrikas vaan enemmän sataman ja nykyään tällaisen valtavan kiinteistötoiminnan keskus. Tosiaan maailman korkein rakennus Burj Khalifa siellä seisoo, ja se on esimerkki, tällaisesta käytännössä hyvin mitättömästä pienestä aavikkokylästä nousut mieleton metropoli, jossa on useita pilvenpiirtäjäalueita ja todella iso urbaani keskus. Mutta nämä muut Emiraattien jäsenvaltiot oikeastaan, tai osavaltiot, niin ne on aika pieniä ja myös osittain aika köyhiä, että ei sillä tavalla ole merkittävässä roolissa muuten kuin symbolisesti. Mutta periaatteessa siis Emiraatit on monarkioista koostuva liittovaltio, jolla on presidentti, joka kuitenkin käytännössä on Abu Dhabin emiiri.

Anu Leinonen: Sitten vielä jäljellä on Oman, joka eroaa näistä muista aika tavalla, mutta millä kaikilla tavoilla, haluaisitteko sitä lyhyesti tiivistää?

Marko Halonen: Omanin sijainti on tietysti jo eri osittain, että pääosa Omanistahan sijaitsee, ei edes Persianlahdella enää, vaan siellä Hormuzinsalmen itäpuolella tai oikeastaan kaakkoispuolella, Arabianmeren rannalla. Mutta kun nämä

alueet tosiaan aikanaan oli, nämä nykyiset valtiot on muodostunut hyvin myöhään ja osittain vähän sattumanvaraisesti, että kun Britannia sieltä lähti, niin näille tuli kiire määrittellä, että kenen hallintaan kuuluu mikäkin alue. Siellä käytiin erittäin kiivaita neuvottelua näiden sittemmin Emiraatit muodostaneen seitsemän emiirikunnan ja Omanin välillä, että kuka omistaa minkäkin alueen. Siellä päädyttiin sellaiseen kompromissiin, että Oman kuitenkin sai Hormuzinsalmen, eli sen Persianlahden sisäänkäynnin itselleen. He omistaa sen tavallaan tällaisena enklavina. Lisäksi Omanilla on vielä Emiraattien sisällä pieni alue, jonka sisällä on vielä pieni Emiraattien alue. Eli tämä on todella huvittava tilanne, mutta nämä rajat perustuvat siis siihen, että kenellä perinteisesti oli nautintaoikeus esimerkiksi tiettyyn keitaaseen tai tiettyyn johonkin alueeseen, missä oli perinteisesti ollut tapana vaikka leiriytyä. Ne sitten otettiin siinä huomioon. Oman on tosiaan paljon enemmän yhteistä Jemenin kanssa, eli sehän sijaitsee noin maantieteellisestikin, se on jo kääntöpiirillä, sinne tulee monsuunisateet ja se on vehreämpi, se on vuoristoinen, ihan niin kuin Jemenkin. Se on aina ollut vilkkaan kaupankäynnin keskus ja osittain myös Punaiseltaamereltä tulevan kaupan keskus. Tosiaan suuntautunut sinne Afrikkaan, sillä oli omat siirtomaat siellä pitkään. Sitten kun Oman ne menetti, niin sieltä muutti paljon hyvin afrikkalaistunutta väestöä Omaniin. Omanilla oli aikanaan myös osia Etelä-Aasiasta, tai nykyisen Pakistanin alueelta, siirtokuntia, kolonioita, jotka kuului Omanille. Näin ollen sieltäkin on muuttanut ihan siis omaneita, jotka ovat eteläaasialaisia, ovat asuneet siellä, mutta on sitten muuttanut Omaniin. Siellä on jo vanhastaan hyvin monikulttuurinen väestöpohja. Omanhan on sitten vielä siinä mielessä vähän erityinen, että siellä on vanha oma islamin tulkintansa, joka ei varsinaisesti ole shiialainen eikä sunnalainen tulkinta, vaan niin sanottu ibadien tulkinta. Oma haaransa, että he sanoutuvat irti shiiojen ja sunnien välisestä vastakkainasettelusta, että tämä on oma näkemyksessä.

Anu Leinonen: Ja muistanko mä oikein, että Oman ylipäätään on pyrkinyt olemaan vähän erillään siinä mielessä, että ei sekaannu just näiden sunnien ja shiiojen välisiin kiistoihin tai muihin Lähi-idän kiistoihin. Sellainen itsenäinen, sitoutumaton, sekaantumaton linja.

Marko Halonen: Kyllä, juuri näin. Toisaalta tietysti historian lisäksi on yhteydessä näihin muihin maihin toki myös ja kuuluu tähän GCC:hen, eli Persianlahden maiden talousyhteisöön. Mutta on pyrkinyt olemaan kuitenkin vähän erillään. Toisaalta niin kuin Qatarin, niin yrittänyt pitää myös kohtalaiset suhteet Iraniin.

[Musiikkia]

Anu Leinonen: Eli nämä maat on keskenään jossain määrin erilaisia, ja sitten nämä erot näkyvät muun muassa ulkopolitiikassa ja liittolaisuussuhteissa ja muissa. Te keskitytte kirjan nykyaikaosuudessa erityisesti Qatarin, niin puhutaan nyt Qatarin näkökulmasta. Eli mitkä on nämä suurimmat ristiriidat ja kiistanaiheet Qatarin ja näiden naapurimaiden välillä?

Marko Halonen: Silloin kun me asuimme Qatarissa, eli 2019–2020, niin koronan ensimmäisen aallon lisäksi pääsimme näkemään tämän tilanteen, jossa siis Saudi-Arabia ja Emiraatit ja Bahrain oli katkaissut kaikki yhteydet maahan. Esimerkiksi tämä Omanissa käyntihän oli mielenkiintoinen, koska jouduimme siis kiertämään Emiraattien ilmatilan, koska Emiraatit ei antanut meidän lentää siitä yli. Joten kierrettiin Persianlahtea pitkin Omaniin. Se riita oli lähtenyt näistä Arabikevään levottomuuksista, joita näiden muiden arabimaiden mukaan Al Jazeera -kanava, siis qatarilainen uutiskanava, niin ja Al Jazeera -nimihän viittaa siis saareen tai niemeen, Qataristahan puhutaan usein englanniksikin, että The Peninsula, eli se on se niemi, eli Al Jazeera. Että he olisivat ottanut Muslimiveljeskunnan sympatisoimisen pää tavoitteeksi, ja että he olisivat lietsoneet tällaisia Muslimiveljeskuntavetoisia kansannousuja sitten näissä maissa. Kieltämättä siis tiettyjä piirteitähan tässä tietysti olikin. Qatarhan isännöi nyt jo edesmennyttä Yusuf Al-Qaradawia, joka oli Muslimiveljeskunnan keskeinen vaikuttaja. Sanotaan, että Qatar antoi kaikki mahdollisuudet siihen, että heitä voitiin syyttää tästä, koska näytti siltä, että Qatar olisi ilahtunut siitä, että Muslimiveljeskunta olisi päässyt valtaan esimerkiksi Egyptissä tai Libyassa tai Syyriassa.

Anu Leinonen: Niin, ja siis kyllä Qatarhan on läheisissä väleissä Erdoganin Turkin kanssa, ja AKP, Turkkiä hallitseva AKP:hän katsotaan jonkinlaiseksi Muslimiveljeskunnan osaksi. Qatar on tukenut sitten Hamasia Gazassa, siis Israelin, miten sen nyt sanoisi, myötävaikutuksella. Ja Hamasia taas voidaan pitää Muslimiveljeskunnan radikaalina osana, eli kyllähän siellä nyt selvästi on tuettu taloudellisesti ja muuten, koska siis AKP ja Turkki on saanut Qatarilta kanssa valtavia lainoja.

Marko Halonen: Kyllä, ja Syyrian sodassahan Turkki ja Qatar olivat tukemassa samoja ryhmittymiä. Toinen asia, mistä nämä ympäröivät maat olivat vihaisia, oli Qatarin liian lämpimät suhteet Iraniin. Qatarhan on tässä vähän puun ja kuoren välissä, koska kuten sanoin, niin tämä valtava kaasuesiintymä on siis yhteinen Iranin kanssa. Eli Qatarin vauraus perustuu käytännössä täysin siihen kyseiseen esiintymään. Jos tilanne menisi sellaiseksi, että sitä esiintymää ei voisi käyttää esimerkiksi sen takia, että ollaan sodassa Irania vastaan, niin se olisi täysi katastrofi Qatarille. Siinä mielessä Qatarin on vaikea täysin siitä irrottautua. Nythän kirjan kirjoittamisen jälkeen, tai kirja ilmestyi juuri ennen jalkapallon MM-kisoja, ja juuri niiden aattonahan nämä maat alkoivat jo liennyttää näitä suhteita. Nythän niitä on kovaa vauhtia ison elvytetty, virallisiakin diplomaattisuhteita, esimerkiksi Bahrainin kanssa on nyt jo täysin normalisoitu välit.

Anu Leinonen: Jos katsoo muita nykyaikaan liittyviä kysymyksiä ja erityisesti edelleen Qatarin, niin me tunnetaan täältä Persianlahden maat lähinnä sellaisten stereotyyppien kautta tai hyvin pelkistettyjen tarinoiden, että on tämä öljyteollisuus ja ryyssistä rikkauksiin -tarina. Sitten sellainen rikkauten mukanaan tuoma mieleton kerskakulutus ja sitten tämä perinteinen pukeutuminen, että miehet on valkoisissa kaavuissa ja naiset on kaikenpeittävässä mustissa kaavuissa. Sitten on modernistisia kaupunkeja, aika autoritääriin hallintojärjestelmä, naiset on alisteisessa asemassa. Joskus puheenaiheeksi nousi muitakin kysymyksiä, kuten just, miten käy öljyteollisuudelle vihreän siirtymän myötä ja nytten Qatarin MM-jalkapallokisojen aikaan tämä siirtotyöläisten huono kohtelu. Haluaisin kysyä teiltä siitä, että kuinka paikkansa pitäviä nämä on, nämä stereotyyppit. Tässä vähän jo sivuttiin, että Bahrainissa

välttämättä kaikki ei ole niin varakkaita, mutta jos ottaa, laskee pois vaikka Bahrainin ja Omanin, niin onko nämä kaikki kansalaiset varakkaita ja onko nämä hallitsijasuvut ihan satumaisen vauraita?

Mari Ahmajärvi: Varmaan stereotypiat aina, niin niissä on joku pieni perä siellä tai jotain, että voi sanoa, että kaikki nuo tavallaan ovat näin, mutta aina pitää katsoa sitä myös vähän toisesta näkövinkkelistä.

Marko Halonen: Ehkä se tietyllä tapaa stereotypia, että ne paikalliset asukkaat, joilla on kansalaisuus, ja etenkin, jos he ovat miehiä, niin he on käytännössä erittäin rikkaita. Sillä pienellä poikkeuksella, että jos nyt puhutaan Kuwaitista, Qatarista ja Emiraateista, ja ehkä Emiraateissa vielä erityisesti Abu Dhabista ja Dubaista, niin silloin tilanne on tämä, mutta näitähän on siis hyvin pieni osa maiden asukkaista. Emiraateissa ja Qatarissa kansalaisia on ehkä enää vain noin 10 prosenttia tai 10–15. Ja Kuwaitissakaan nyt ehkä ei ole enää kuin kolmasosa kansalaisia. Se on kuitenkin varsin rajattu joukko, mutta kyllähän se näin on, että ne öljytulot tai kaasutulot, niin kyllä ne käytännössä menee kansalaisille sen hallitsijan kautta. Ja nämä on tavallaan näiden hallitsijoiden henkilökohtaisia valtakuntia, ihan kuin historian havinassa oli ennen Euroopassa, että ajatellaan jotain Aurinkokuninkaan Ranskaa tai tuommoista absoluuttista monarkiaa. Siis alkuvaiheessahan tämä tilanne sopi erittäin hyvin myös kansainvälisille öljy-yhtiöille. Eli oli huomattavasti helpompaa näiden maiden kanssa operoida, kun sieltä tehtiin löytö ja sitten tehtiin sopimus, että me saamme käyttää tätä, niin jos se hallitsija pystyi takaamaan heille täydellisen toimintavapauden ja pitämään huolta, että minkäänlaisia poliittisia levottomuuksia ei tule ja tämä hoidetaan meidän kahdenvälisellä sopimuksella, niin se oli juuri se, mitä kansainväliset öljy-yhtiöt haki. Tietyllä tapaa tämä järjestelmä luotiin pitkälti yhteisymmärryksessä näiden monarkkien ja sitten kansainvälisten öljy-yhtiöiden kanssa. Olkoonkin, että sitten, kun nämä monarkit rikastui, niin sittenhän kaikki näistä maista yksitellen kansallisti varantonsa. Kansainväliset yhtiöt jäivät lähinnä neuvonantajarooliin, että tietenkin he ovat riippuvaisia näistä ulkomailta tulleista, koulutetuista vaikka insinööreistä tai geologeista, mutta se on kuitenkin heidän kansallista omaisuuttaan ja niillä valtavilla tuloilla voidaan maksaa erilaisia etuuksia kansalaisille ja ei tarvita verotusta. Tätä käsitelläänkin jonkin verran kirjassa, eli tällainen niin sanottu rentier state, eli maa, joka perustuu siihen, että se näillä öljyistä tai kaasusta saatavilla tuloilla, jotka on ikään kuin vuokratuloja, niin niillä sitten ylläpidetään järjestelmää, jossa tavallaan, että kun ei kerran ole verotusta, niin ei ole mitään syytä mihinkään edustukseenkaan. Eli ei kansalaisten tarvitse päättää mistään, koska he saavat kaiken, mitä he haluavat. Näin ollen nämä maat eivät ole kehittyneet demokratioiksi, yksikään niistä. Kuwaitia nyt voi pitää ehkä osittaisena demokratiana, koska siellä on tiettyjä tällaisia instansseja, mutta niiden käytännön valta on kuitenkin pieni ja näissä muissa maissa olematon.

Anu Leinonen: No, mutta nyt sitten osasta on öljy jo loppu, tai Bahrain ja Oman, ja muillakin on, oletetaan tällä hetkellä, että vihreän siirtymän vuoksi öljytulot saattaa loppua tai pienentyä aiemmin kuin aikaisemmin arvioitiin. Missä määrin nämä maat on pystyneet diversifioimaan talouttaan ja onko siellä valtavat rahastot, niin kuin Norjalla, jolla on 200 000 euroa per kansalainen jemmassa pahan päivän varalle?

Marko Halonen: Sitä ne on kyllä kaikki pyrkinyt tekemään jo pitkään, ja Bahrain joutui aloittamaan sen jo aika aikaisessa vaiheessa, ja Bahrain pyrki tekemään itsestään jonkinlaisen finanssimaailman keskuksen, ehkä vähän samaan tyyliin kuin aikanaan, kun Libanon pystyi luomaan itsestään tietynlaisen paikallisen finanssikeskuksen, niin Bahrain on yrittänyt sitä samaa, ja vielä onnistuneemmin Dubai. Dubailtahan myös öljyt on loppunut jo kauan sitten ja elää nimenomaan finanssi- ja rakennustoiminnalla ja on lähtenyt hakemaan sitä tulevaisuutta öljyn jälkeen. Kyllähän nämä kaikki maat sen tekee, nyt kaikilta käytännössä loppuu öljy tämän vuosisadan aikana, mutta Qatarin kaasun on kyllä arvioitu riittävän vielä pitkälle ensi vuosisadan puolelle, että se ei kyllä ole missään niin sanotussa ajolähtötilanteessa, vaan ihan voi tehdä omaan tahtiinsa sitä muutosta. Näissä kaikissa maissa on se ongelma tietysti, että järjestelmän toimivuus on aika paljon perustunut siihen, että sieltä saadaan ne valtavat öljy- tai kaasutulot, joilla voidaan ylläpitää sitä kansalaisten paratiisielämää. Mutta tietysti, koska kaikki on niin halpaa, että jos esimerkiksi vaikka bensa maksaa ehkä 20 senttiä litralta, niin kyllähän se nyt yleensä niin on, että jos hinta on kovin alhainen, niin se lisää kulutusta, kun taas sitten, jos sitä verotettaisiin voimakkaasti, niin varmasti vähentäisi kulutusta. Sama pätee sähköön, ja sähköhän tuotetaan näissä maissa pääosin öljystä, kaasusta tai sitten, kiinnostavaa kyllä, niin nythän myös kivihiilestä osittain, koska kun öljy on loppumassa, niin nythän on tehty Kiinan kanssa kivihiihesopimuksia, joilla sitten linkitetäänkin näitä maita osittain Kiinan alati nousevaan talousmahtiin. Ja sitten toisaalta on myös viritelty ydinvoimaloita, Emiraateissahan on jo toimiva ydinvoimala.

Anu Leinonen: Luulisi, että tällä alueella olisi loputtomat mahdollisuudet aurinkovoimassa.

Marko Halonen: Niin, se on, eikä tuulikaan olisi kaukaa haettava, koska siellä on tosi säännölliset tuulet ja itse asiassa on aika tuulista. Mutta ongelma on siinä, että niiden rakentaminen on iso investointi, ja niin kuin tiedetään, niin aurinkopaneelitahan pitää käytännössä laittaa joka katolle, että ne riittää. Ja kun se kulutus on niin suurta. Siellähän kesälämpötilat on hyvinkin yli 40 astetta, ja käytännössä viimeisen 40 vuoden aikana ei ole enää noudatettu mitään niitä peruseriänteitä, mitä siellä perinteisesti noudatettiin. Siellähän pyrittiin maksimoimaan asuntojen viileys erilaisilla tuuletusjärjestelmillä ja sitten sillä, että tehdään erilaisia kellaritiloja ja pienen ikkunat ja niin pois päin. Nythän, jos nyt vaikka käy Dubaissa tai Dohassa, niin talot on pelkkiä lasisia pilvenpiirtäjiä, joissa ei ole läpivetomahdollisuutta asunnossa. Ilman ilmastointia ei pärjää, ja sehän tietysti kuitenkin kuluttaa aikamoisia määriä sähköä. Se on hyvin vaikea kysymys tavallaan. Heidän on vaikea myydä kansalaisille sitä ajatusta, että nyt hyvin halvasta fossiilipohjaisesta järjestelmästä siirryttäisiin tällaiseen kalliiseen investointiin.

[Musiikkia]

Anu Leinonen: Te puhutte teidän kirjassa kanssa sääty-yhteiskunnasta, eli kuvaatte sitä epätasa-arvoa, mikä siellä on, että on kansalaiset ja sitten on koulutetut länsimaalaiset tai arabimaista tulevat korkeasti koulutetut siirtotyöläiset, joita yleensä sanotaan expateiksi, ja sitten on nämä matalamman koulutustason maista tulevat, huonoiten palkatut

siirtotyöläiset, joita sitten välillä hyväksikäytetään törkeästi. Miten tämä ihmisten eriarvoinen kohtelu näkyy? Minkälaisissa kaikissa tilanteissa se saattaa näkyä, että ihmiset on epätasa-arvoisia?

Mari Ahmajärvi: Ehkä konkreettisimmillaan on se, että ne on hyvin omissa lokeroissaan, omissa paikoissaan siellä. Me elämme omaa elämäämme omissa kuplassamme, sitten ne matalapalkkaiset siirtotyöläiset ovat siellä omissa kuplassaan myös, ja sitten qatarit olivat omassaan, ja heihin ei ehkä vapaa-ajalla saa minkäänkokoista yhteyttä tai nämä eivät kohtaa muuta kuin sitten...

Marko Halonen: Niin, ehkä karrikoidusti, että lähdetään töihin aamulla, niin siirtotyöläiset tulee kuorma-auton lavalla ja menee sinne rakennustöihin, ja me kuljetaan metrolla tai bussilla, ja sitten qatarit ajaa nelivetomaasturilla. Ehkä se on vaikea, tai itselleni oli vaikea asia nähdä siellä joka päivä, vaikka kun lapsen kanssa menee puistoon, niin me kohdataan aina ne samat ihmiset, että sama afrikkalainen vartija seisoo siinä puiston laidalla ja sama rakennustyöläinen rakentaa siinä sitä rakennusta vieressä, ja samat puistotyöntekijät siellä 40 asteen helteessä leikkaa keinokasteltuja pensaita. Sitten ohi pyyhältää niitä valtavia autoja ja mitä hienompia luksusautoja. Itse siinä sitten yrittää jotenkin tällaisena suomalaisena tohtorismiehenä jotenkin olla sivistynyt ja saada sitä kaikkea järkevästi puetuksi sanoiksi. Kyllä siinä on valtavat kontrastit koko ajan jokapäiväisessä elämässä. Se on tietyllä tapaa tosi raadollista, ja niistä lokeroista ei voi siirtyä, että meistä ei mitenkään voisi tulla qatareita siellä. Se on täysin mahdotonta saada sitä kansalaisuutta.

Mari Ahmajärvi: Ei me toisaalta voida tehdä myöskään niiden matalapalkkaista työtä tekevien, niin heidän töitänsäkään me ei voida saada siellä.

Marko Halonen: Ei, ja itse asiassa monet länsimaiset on jopa valittanut, että he on yrittänyt hakea tiettyjä ammatteja, esimerkiksi vaikka ravintola-alan töitä, niin ei heitä palkata, koska tiedetään, että länsimaiset on hankalia ja ne rupeaa valittaa työoloista ja vaativat kaikenlaista.

Anu Leinonen: Minkä takia näihin maihin on haluttu tällainen järjestelmä, jossa omat kansalaiset muodostaa vain pienen osan väestöstä, ja sitten kun siellä on käytössä niin sanottu kafala-järjestelmä, jossa siirtotyöläinen, oli se sitten korkeasti koulutettu länsimaalainen tai arabi, tai sitten jostain Aasiasta tuleva matalammin koulutettu henkilö, on täysin riippuvainen paikallisesta sponsorista. Tämähän vielä altistaa hyväksikäytölle erityisesti ne perheissä töissä olevat kotiapulaiset, tai hyväksikäytön mahdollisuudelle. Miten siellä perustellaan tällaista, ja pidetäänkö tätä täysin toimivana järjestelmänä?

Marko Halonen: Se on tietysti pala palalta rakentunut, että jos ajatellaan vaikka Qatarina, niin ensin sieltä löydettiin jonkin verran sitä öljyä ja kaasua, sinne tarvittiin kansainvälisiä firmoja ja heidän ammattilaisiaan, että he osaa porata sen ja järjestää sen kuljetuksen, ja sitten esimerkiksi vaikka jalostamoiden pystyttämisen ja operoinnin, ja se tarvitsi työvoimaa. Tarvittiin myös ihan fyysistä työvoimaa tekemään sitä työtä, koska Qatarinkin väkiluku oli vain joitain kymmeniä tuhansia silloin 70-luvulla. Sitten työläisiä haalittiin ensin siitä ihan läheltä, itse asiassa aika paljon muista arabimaista kuten Jemenistä, mutta sitten näiden arabyöläisten kanssa oli tiettyjä hankaluuksia, että he saattoi herkästi myöskin alkaa vaatimaan oikeuksiaan, ja heitä pidettiin poliittisesti epäluotettavina, kun he olivat sidoksissa näihin moniin arabimaailman keskellä liikkuviin suuntauksiin, kuten vaikka nasserismiin tai panarabismiin. Sitten tietyllä tapaa oli helpompi hakea siirtotyöläisiä muista, ehkä muslimimaista, mutta maista, joissa on hyvin köyhää ja tavallaan on lähtijöitä.

Anu Leinonen: Kiitoksia. Lopussa me vaihdetaan hetkeksi tiedosta tunteeseen. Te kerotte teidän kirjassa, että aavikot ovat qatarilaisille tärkeitä, että samalla tavalla kuin suomalaiset menevät mökille, niin qatarilaiset menevät aavikoille. Teittekö te niin? Retkeilittekö te aavikolla?

Mari Ahmajärvi: Me ei ehditty ihan kauheasti sitä tehdä. Mä ehdin ehkä, olisinko kerran käynyt kunnolla retkellä aavikolla. Marko ehti jonkun verran enemmän harrastustensa myötä, eikö vaan?

Marko Halonen: Joo, mä olisin oikeastaan sanonut, että tietysti itse en niin paljon ehkä ehtinytkään tehdä asioita myös, kun koti-isän roolissa päivät kului lähinnä kotosalla, mutta vapaa-aika kyllä aika pitkälti itse asiassa oli siellä luonnossa. Mä näkisin kyllä, että se on just näin, että qatareilla oli hyvinkin usein tapana, että he meni teltailemaan aavikolle. Olkoonkin, että siis teltta tarkoittaa tietysti tällaista metallikehyksellä tuettua ja ilmastoitua kompleksia, mutta kuitenkin mökkihenkistä toimintaa. Itse tosiaan yllätyin erittäin positiivisesti siitä luonnon monimuotoisuudesta siellä, etenkin linnuston ja sitten matelijoiden osalta. Oli kyllä kiva seurata sitä elämää. Kuitenkin siinä luonnossa oli sellaista pysyvyyttä ja tietynlaista ikaikaisuutta siellä kaupungin ulkopuolella.

Anu Leinonen: Kiitos vierailusta *Lähi-itä Nytissä*, Mari Ahmajärvi ja Marko Halonen. Kuuntelit *Lähi-itä Nyt* -podcastia, jota julkaisee Suomen Lähi-idän instituutti. Löydät sen osoitteesta lahi-itanyt.fi sekä Apple Podcasteista ja Spotifysta.

[Musiikkia]